

IVN-Roermond e.o.

Instituut voor natuur educatie & duurzaamheid

www.ivnroermond.nl

Het Schrijvertje
23^e jaargang, nummer 4
Herfst 2013

IVN - afdeling Roermond e.o.

Secretariaat: p/a Beatrixlaan 18

6051 NA Maasbracht

Website: www.ivnroermond.nl

Webmaster: webmaster@ivnroermond.nl

Ledenadministratie: ledenadministratie@ivnroermond.nl

Bankrekeningnummer: 1358.37.367

Contributie 2013: € 13,50 per jaar.

Collectief abonnement op de Natuurgids € 14,50 per jaar.

Voorzitter:

Mevr. M.J.H. Straver
Sint Jacobslaan 20
6041 LJ Roermond
Tel.(0475) 318181
marjan.straver@ivnroermond.nl

Secretaris:

Mevr. H. Verhagen
Beatrixlaan 18
6051 NA Maasbracht
Tel. (0475) 46 47 67
riekie.verhagen@ivnroermond.nl

Penningmeester:

Dhr. P. Heijnen
Mortel 31
6088 AH Roggel
Tel. (0475) 492688
piet.heijnen@ivnroermond.nl

Bestuursleden:

Mevr. L. Welters
Boegstraat 13
6051 LD Maasbracht
Tel. (0475) 46 45 04
lilly.welters@ivnroermond.nl

Dhr. R. Snijders
Zandstraat 55
6065 AE Montfort
Tel. (0475) 47 69 09
ruud.snijders@ivnroermond.nl

Redactie Het Schrijvertje:

-Kopij sturen naar:
Postadres:
Dhr. F. Kohl
Stationspark 193
6042 AX Roermond
of naar
hetschrijvertje@ivnroermond.nl

Het Schrijvertje

Nieuwsbrief van IVN - Roermond e.o.

Inhoud:

Van de voorzitter	Pag.	4
Bericht uit de redactie	Pag.	5
Mijn glas	Pag.	6
Het Stenen Tijdperk van het IVN	Pag.	8
Neet alein "ne bössel kruie bie - ein zeumere....	Pag.	11
Een rondje Lauwersmeer	Pag.	14
'Is dat een natuur?'	Pag.	18
Activiteitenkalender oktober - december 2013	Pag.	19
Mutaties in programmacommissie	Pag.	21
Een bijzondere zomergast	Pag.	22
Vrijwilligerswerk Staatsbosbeheer	Pag.	24
Natuurcursus IVN Roermond zeer succesvol afgesloten	Pag.	26
Grote, dikke, zwarte dikkopjes....	Pag.	27
Vlinderinventarisatie	Pag.	31
Vlinderwerkgroep opgericht	Pag.	34
De Ecotop	Pag.	36

Redactie:

Freek Kohl, Frans Hendrikx, Laur Lennards, Frank Heinen.

Opmaak :

Léon Goossens.

Redactieadres : Zie achterzijde omslag

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de ondertekende artikelen.

Nummer 93, oktober 2013

Van de voorzitter

Door Marjan Straver.

Zichtbaarheid IVN

Het is toch wel belangrijk dat wij “ons gezicht” laten zien. Om de herkenbaarheid van het IVN te vergroten zijn er door Piet Heijnen T-shirts en polo's besteld. Een mooie groene kleur, voorop het IVN logo en op de achterkant de kreet: IVN beleef de natuur.

Deze T-shirts en polo's zijn bij Piet te bestellen voor slechts € 10 per stuk. Tevens bestaat de mogelijkheid om, als je een activiteit voor het IVN verzorgt, een dergelijk shirt bij Piet te lenen. Er wordt dan wel van je verwacht dat je deze binnenste buiten gekeerd weer inlevert, zodat ze keurig gewassen en gestreken weer klaar ligt voor de volgende lener. Maar wat let je om voor € 10 een shirt te kopen???

Aanleveren kopij voor onze website en het Schrijvertje

Velen van ons doen hun uiterste best om stukjes aan te leveren ofwel voor onze site ofwel voor het Schrijvertje ofwel voor beiden. Daarvoor onze dank en waardering.

Echter, er bestaat enige onduidelijkheid waar wat naar toe gestuurd moet worden. Hierdoor kan de redactie of de webmaster niet echt ernstig, maar toch wel een beetje in verwarring gebracht worden. Vandaar een paar kleine, maar simpele tips:

- Wil je een artikeltje voor het Schrijvertje verzenden, stuur dat dan naar: hetschrijvertje@ivnroermond.nl
- Wil je iets op onze website plaatsen, stuur dat dan naar: webmaster@ivnroermond.nl
- En voor alle duidelijkheid, foto's die je wilt inzenden voor de Groene Camedra Trofee kun je opsturen naar: fotomaster@ivnroermond.nl

Kan toch niet zo moeilijk zijn, toch? En je doet onze redactie, webmasters en fotomaster er een groot plezier mee.

De herfst in aantocht

Na een langzame start heeft de zomer zich dan toch volop laten zien. Je zou denken: dit gaat niet meer over. Maar niets is minder waar, de herfst is alweer in zicht met zijn eigen, bijzondere kenmerken: schitterende kleuren, paddenstoelen etc. Geniet hiervan en doe mee met onze herfstactiviteiten. Spijt kun je hier niet van krijgen!

Avondactiviteit voor leden

Het gaat snel. Onze geweldige avond in Horn staat nog vers in mijn geheugen. Toch is het bijna alweer zover en laten we ons opnieuw verrassen op:

- zaterdag 23 november, aanvang 18.00 uur

Waar, hoe en wat is ook nog een verrassing. Maar je kunt de datum al noteren in je agenda. De uitnodiging wordt rondgestuurd en via de website bekend gemaakt.

Tot zover uw voorzitter

- Vragen of opmerkingen??
- Belangstelling om actief lid te worden van één van onze vele werkgroepen en commissies of voor een bestuursfunctie??

Schroom niet om contact op te nemen (marjan.straver@roermond.nl)

Bericht uit de redactie.

Door Laur Lennards.

Tijdens het schrijven van dit bericht realiseer ik me dat het IVN-jaar redactioneel voorbij is. Als jullie dit lezen is het de laatste uitgave van dit jaar. Het was een jaar met veel activiteiten en als redactie waren we zeer tevreden over de vele inzendingen door de leden. Het was niet altijd even gemakkelijk, maar zoals de Duitsers zeggen "Ohne Fleis kein Preis" en de redactie heeft er dan ook alles aan gedaan om er iets van te maken. De artikelen waren interessant en van een behoorlijk niveau. Wij willen dan ook vanaf deze plek al onze schrijvers hartelijk bedanken. De redactieleden kunnen het niet alleen en dat geldt ook voor de toekomst. Samen willen we toch een interessant verenigingsblad dat we met veel plezier en nieuwsgierigheid lezen.

Ook is er een en ander veranderd in het team. Freek heeft zijn werk overgedragen aan Frans. Wij willen dan ook vanaf deze plek Freek hartelijk bedanken voor zijn inzet. Freek is enkel van de vijfde naar de derde versnelling terugschakeld en gelukkig is hij er nog steeds met raad en daad. Met de nieuwe taakverdeling in het team gaat ook een en ander veranderen voor Het Schrijvertje zelf.

De redactie heeft een voorstel bij het bestuur neergelegd om Het Schrijvertje een nieuw en meer professioneel uiterlijk te geven, dat wil zeggen dat het formaat aangepast gaat worden en de foto's voor een bepaald gedeelte in kleur zullen verschijnen. Het blad zal door haar moderne opzet interessant worden voor adverteerders. Ook de lay-out en inhoud zal worden aangepast. We hebben in de nieuwe uitvoering de mogelijkheid voor een vaste rubriek zoals bijzondere waarnemingen of een hoekje voor vraag en aanbod.

Er kan bv. een vaste plek worden vrijgemaakt, waar de leden specifieke vragen over de natuur kunnen stellen, voorstellen kunnen doen over toekomstige en/of geplande activiteiten en hun mening uiten over bepaalde zaken. Door de nieuwe aanpak hoopt de redactie dat onze leden gebruik zullen maken van de mogelijkheid hun belevenissen op papier te zetten, waardoor het blad aan levendigheid zal winnen.

Het zal voor iedereen duidelijk zijn, dat het een project is geweest van lange adem en volhouden maar het licht is gelukkig van rood op groen gesprongen. We kunnen jullie dan ook verrassen met een spiksplinternieuwe uitvoering zowel qua inhoud als uiterlijk. Qua grootte is het nieuwe schrijvertje te vergelijken met de natuurgids.

Er zullen zeker leden zijn die toch wel een beetje pijn voelen wanneer de nieuwe uitgave thuis in de brievenbus zal glijden. Het is niet gemakkelijk om van een oude vriend afscheid te nemen zeker niet wanneer je daar je hart, ziel en zaligheid hebt ingelegd, maat vergeet niet dat de vriend nog steeds bestaat en actief blijft tot in de toppen van zijn pagina's.

Hij heeft als het ware alleen maar een nieuwe jas en hoed gekocht. Des al niet-temin hopen we toch dat onze voorstellen en aanpak in goede aarde zullen vallen. Waarschijnlijk zal het zo zijn dat ook de bezorging van Het Schrijvertje via de post gaat gebeuren. De adressen worden direct door de drukker op de achterkant gedrukt. We verheugen ons dan ook op al de nieuwe mogelijkheden en zullen er als redactie zoveel mogelijk gebruik van gaan maken. De redactie wenst zichzelf en alle leden veel succes en vooral leesplezier met de nieuwe opzet.

Namens de redactie.

MIJN GLAS

Door Huug Stam.

Reeds eerder schreef ik, wellicht te vaak, over het tunneldak over de Roer. En dat in het kader daarvan het glas half leeg bleek te zijn gedronken door iemand anders. Inmiddels is het er niet veel beter op geworden. Het is inmiddels een dossier van tientallen pagina's en van een Pimbyproject (please in my backyard) - verworpen tot een Nimbyproject.

Het fietspad over de Roer.

Na veel onduidelijkheid ligt er dan eindelijk een bestemmingsplan. De Milieu-groep Roermond is voor de 0- of de verbetervariant: het optimaliseren van de bestaande fietsroute.

Gelukkig vinden wij een medestander bij de Limburgse Milieufederatie waar ik overleg voer met de opsteller van de reactie van de SML. Het voorgestelde tracé van het fietspad volgt deels dat van het tunneldak maar buigt komende af naar het Camilluscomplex. Uiteraard geven wij een reactie op dit tracé en bepleiten dat de afbuiging achterwege blijft en dat het tracé van het fietspad dat van de A73 blijft volgen.

Niet scheuren van grasland.

Dit begrip betekent niet dat je er niet met bijvoorbeeld brommers over mag maar dat het grasland niet omgevormd mag worden tot bouwland. Naar de mening van de Milieugroep is daar te vaak sprake van en dient in een "Verzoek tot handhaving voor het niet scheuren van grasland". Een illustratief voorbeeld van de illegale omvorming is een rij populieren in het midden van een maïsperceel wat wellicht uniek is voor het Nederlandse landschap. Tijdens de hoorzitting is de gebruiker, een boer uit Someren aanwezig en hij bepleit dat de teelt van maïs op grotere afstand beter in de bedrijfsvoering past dan het houden van grasland. De Milieugroep brengt argumenten naar voren die de gemeente zelf heeft verwoord in het Dassenbeschermingsplan. Er zijn weinig dassen-

burchten in het Roerdal en de das geeft na hoogstamboomgaarden de voorkeur aan grasland. Er is een kunstburcht voor de das gerealiseerd in de uiterste noord-westhoek van het Camillus-complex. In de plannen voor het bovengenoemde fietspad worden maatregelen genomen om de burcht te ontzien. Met name in de directe omgeving van deze burcht die goed gebruikt wordt, ziet

de Milieugroep graag zo veel mogelijk grasland. Grasland wat er ligt wordt momenteel gebruikt voor de begrazing door schapen. Dit combineert slecht met het beleid van de gemeente om daar juist voor een belangrijk gedeelte een uitlaatsgebied voor honden te realiseren. Dit is nog steeds niet officieel het geval mede door het bezwaar van de Milieugroep Roermond.

Huis te koop?

Naar aanleiding van een vraag of mijn huis te koop is; nee. Ik ben bezig geweest mijn tuin wat te snoeien zodat ik met mijn fiets aan de voorkant van het huis aan de Heinsbergerweg de straat op kan komen maar daarover volgende keer meer.

Het Stenen Tijdperk van het IVN

Door Cor Vossen.

Het was, 67 jaar geleden, met natuureducatie voor de jeugd, zoals wij die nu beleven, maar droevig gesteld. Ik was toen een dorpsjongen van 11 jaar en leefde eigenlijk in een natuurparadijs: overal helder water en heldere lucht; weidse open ruimtes; vredige rust en stilte na het lawaai en de verschrikking van de oorlog; groot contrast tussen de ruines in steden en dorpen en de ongereptheid van de natuur in overvloedige biodiversiteit van flora en fauna. Natuurlijk moest je nog overal letten op landmijnen en nog niet gemonteerde granaten en pantstervuisten, maar de roep van de korhoenders, het getijl van de zangvogels en ook de oude geluiden van de boerensamenlevingen waren er weer zoals van vroeger.

Maar in vergelijking met tegenwoordig waren wij, kinderen, nog weinig gekultiveerd in onze verhouding tot de natuur. Wij leefden in een heel andere culturele en historische kontekst. De boerensamenlevingen op de zandgronden bestonden in meerderheid uit relatief arme niet zo ontwikkelde mensen met vaak grote gezinnen, die van de morgen tot de avond hard moesten werken en die alleen in een systeem van zelfvoorzienende economie het hoofd boven water konden houden. De landbouw was nog weinig gemechaniseerd; de percelen bestonden vaak uit een paar hectare; alles was nog op de bon en er was weinig geld in omloop.

*Herberg
De
Nimrod*

*Museum
"Terug
in de
Tijd"*

*B&B
Hoeve
Heidonk*

*Napoleonsweg 1-3 Horn
Telnr. 0475-582084*

Maar de moed om aan te pakken; het er voor elkaar er zijn, als dat nodig was en het vertrouwen, dat het beter zou gaan worden dan als het geweest was, waren er wel degelijk. Maar bovenal was er de nasleep van de vreselijke oorlog en daarin vooral ook in deze streek een vernietigende frontperiode, die daarna gelukkig niet meer is voorgekomen.

Een kind beleeft een oorlog anders als volwassen omdat het zich relatief veilig voelt, zolang als zijn ouders nog bij hem zijn. Maar ook een kind zal de oorlog moeten verwerken, wat voor een deel ook vaak zal gebeuren, als het speelt.

Wij, als kinderen van toen, hadden bijna een jaar geen school meer gehad. Ik meen, dat mijn tweede klas maar een paar maanden slechts heeft geduurd. We hadden intussen ook een grote vrijheid los van de volwassenen gekregen. Als we verlost waren van onze dagelijkse saaie plichten als onkruid wieden, konden wij jongens onze gang gaan naar ons speelveld in de natuur. Voor de meisjes lag dat wat anders. Die moesten korter bij huis hun ontspanning maar zoeken.

Onze spelen droegen soms een wreed primitief karakter. Ik betreur nu dat ik toen zo heb kunnen zijn. Ik kan het alleen maar begrijpen omdat ik toen leefde in een heel andere tijd dan nu en dat iedereen, en zeker een kind, grotendeels ook bepaald wordt door zijn tijd.

Een spel, wat populair was in het voorjaar als de beukenheggen bladeren droegen, was het vangen van meikevers (spittelekanten). We bonden die beestjes een draadje garen aan de pootjes, opdat ze niet weg zouden kunnen vliegen en we stopten ze dan in doosjes. Toen we weer opnieuw in de schoolbanken moesten plaats nemen, ontsnapte er eens een uit de broekzak van een klasgenootje. De meester werd toen woedend, waarschijnlijk omdat hij zich in zijn gezag voelde aangetast en niet zozeer omdat hij begaan was met het aangerichte dierenleed. Hij schreeuwde: Welke onbeschofte pummel heeft hem dat geflikt? Het bedremmelde antwoord van het jongetje luidde:

Meester, ik kon daar niks aan doen. Hij is mij uit de tes (broekzak) gekropen. Een nog meer onbeschaafd spel was het bombarderen van de oorlogsvloot. Het spel was aan strikte regels gebonden, maar het begon met het vangen en opblazen van kikkers (peddemuuk). We bliezen de kikvorsen op door ze een rietje in hun achterste te steken en ze daarna op te blazen, waardoor ze niet meer konden bewegen. We zetten dan een van tevoren bepaald aantal op een plankje, wat een oorlogsschip voor stelde. Het spel werd gespeeld door twee jongens, die Pruse en Amerikane voorstelden. Dan lieten we achtereen volgens de zogenaamde schepen de beek afdrijven tot er een bruggetje werd bereikt, waar de vijandelijke tegenstander een steen mocht laten vallen. Dit werd enkele malen herhaald en de winnaar was, wie de meeste kikkers op de plankjes had kunnen houden.

Nog een ander spel was het fusilleren van vijanden. Mijn broer, die van een oom een windbuks had gekregen en die een jaar jonger was dan mij, won dit spel altijd, omdat hij een veel grotere schietvaardigheid dan mij had verworven. Hij kon zelfs peren uit de boom schieten door de steeltjes doormidden te treffen. Dit spel speelden we voornamelijk met huismussen en soms met muizen als die te vaak in de buurt van het kippenvoer kwamen.

Vogelnestjes uithalen was een spel, waar ik meer als toeschouwer bij fungeerde, want ik kon niet goed klimmen. Het spannendst was het bij hogere bomen. De klim-atleet nam dan een pet of mandje mee naar boven om dan met de jonge vogeltjes daarin, als hij beneden kwam. De lofuitingen van zijn supporters in ontvangst te kunnen nemen. De diertjes werden het liefst daarna aan de kat gevoerd of werden doodgetrapt.

Dikkopjes vingen we massaal met een zeefje in de beek en zetten we daarna in potjes of flessen in afwachting of er kikvorsen uit te voorschijn zouden komen, maar ik meen dat we zelden dit resultaat mee maakten zowel door ondeskundige opvang als omdat we te ongeduldig waren om zolang te wachten.

Een gebeurtenis die ik alleen van horen zeggen heb, als ik me goed herinner en die zelfs wij moesten afkeuren, speelde zich af met Sinte Merte 1946. Na de oorlog mocht opnieuw de traditie van de Sinte Mertensvuren plaats vinden. In mijn dorp was per buurtschap de organisatie in handen van de schooljeugd zonder dat daar volwassenen bij te pas kwamen. Vanaf september begonnen we al aardappelloof, snoeihout, papier en alles wat maar kon branden te verzamelen en naar een plek te slepen om in de avond van 11 november een groot vuur te kunnen aansteken. We moesten geregeld wacht houden bij onze hoop, want uit naburige buurtschappen pleegden ze soms wel eens te vroegtijdig de brand er in te steken. De enigste hulp die we van een volwassene vroegen was het uit het bos halen van een grote rechte denboom, die midden in de Sinte Mertenshoop zou komen te staan en die de koning genoemd werd. Bovenaan werd wel een mand met hooi of stro geplaatst zodat daar extra vurig genot aan ontleend kon worden. Nu hoorden we later dat men in een naburige buurtschap een levende kat daarin had vastgebonden. Deze zou die vreselijk erbarmelijk geschreeuwd hebben. Wij keurden uiteraard dit voorval ten zeerste af en waren het er over eens, dat wij zulk een misdaad nooit zouden hebben gepleegd, De geschiedenis is intussen van anno 1946 naar anno 2013 verder gegaan. We zouden veel kunnen filosoferen over wat beter of wat slechter is geworden in die tussenperiode. Ik denk dat dit een eindeloze discussie zonder eenduidig eindresultaat zou opleveren. Maar duidelijk is dat wat betreft de natuureducatie van de jeugd, het nu in 2013 veel en veel beter gesteld is ook in grote mate dank zij het IVN en dat in 1946 we hieromtrent nog maar in het stenen tijdperk leefden.

Neet alein 'ne bössel kruje bie-ein zeumere.....

Door Leo Koster

De titel heeft alles te maken met het samenstellen van een kroedwès tijdens de excursie op zondag 11 augustus 2013 op Koningssteen. Het tijdschrift voor natuur, milieu en heem in Limburg, De Natuurgids nummer 5, maakt onder de noemer activiteiten/wandelingen ook gewag van deze excursie. "Aanvang 14.00 uur, p-plaats Grote Hegge". In het persbericht uitgegeven door het IVN afdeling Roermond stond het nog wat ingewikkelder: Startpunt: P-plaats Grote-Hegge, P-route Waterstraat/Grote Hegge, Thorn.

En dat is nou net niet het startpunt dat ik heb doorgegeven. Ik heb het startpunt zo beschreven en doorgegeven: *De ingang naar Koningssteen is te bereiken door in Thorn, bij de kleine rotonde in de Waterstraat, de verwijzing te volgen naar de ingang van Koningssteen. Dit slechte pad van ongeveer 1 km brengt u bij het ijzeren hek (ingang) van Koningssteen.* Jammer dat je als gids deze onvolkomenheid weer moet corrigeren. Maar het is allemaal goed gekomen, liefst 25 personen hebben gehoor gegeven. Op 05-08-2012 had ik op een andere excursie een gast van het IVN, afdeling Best, de heer Rien de Groot. Nu is Rien ook van de partij. Hij overhandigt mij een gevouwen kaartje met op de voorkant bloeiend Koninginnekruid en er onder; "Leo, een kaartje voor je zelf gemaakte kroetwès". Zeer attent. Ook heeft hij nog een zelf gemaakt attriboot bij zich, maar daarover straks meer. Voor ik van start ga, lees ik een gedicht

Advocatenkantoor *Exaten*

Persoonlijk

Professioneel

Juridisch advies, begeleiding en bemiddeling (mediation) voor particulieren en ondernemers. Onze aandachtsgebieden zijn onder meer: arbeidsrecht, bouwrecht, hippest recht, contracten- en consumentenrecht en begeleiding van ondernemers.

Voor het maken van een afspraak kunt U ons bellen: 0475-453957

mr. Rob Bruls
mr. Katja Bouwens

Rijksweg 4 6095 NB Baexem

www.advocatenkantoorexaten.nl

voor van Ron Logister waarin het gebruik van de kroedwusj op een prachtige manier uit de doeken wordt gedaan. De korenaren van Tarwe, Rogge, Gerst en Tritical, laat ik even in mijn auto liggen. Het gegeven dat de kroedwès voor zonsopgang en met de hand geplukt moet worden negeer ik, het metaal van een mes kan de magische kracht verbreken. Het is heerlijk zonnig weer. Veel aanwezigen hebben wel interesse in de kroedwès. Met mijn meegebrachte snoeischaartje knip ik de eerste takken van Bijvoet en Boerenwormkruid. Het Boerenwormkruid werd onder ander gebruikt tegen (lint)wormen. Gedroogde, gele bloemhoofdjes werden gebruikt tegen wormen bij mens en dier. Iemand proeft de blauwkleurige besen van de Sleedoorn. We bekijken op afstand de natuurlijke variant op de gewone vlier, het is de Peterselievlier, de bladvorm van deze vlier is

diep ingesneden. Hier staat ook een unieke en pas geverfde gietijzeren grens-paal, geheel compleet d.w.z. met "vlam", het jaartal 1843, nummer 131, het achtkantig onderstuk en de beide wapens van België en Nederland. We maken even plaats voor Franstalige mensen. Er wordt me al een notenblad toegeworpen. De twijgen hebben een geladderd merg. De bladeren van Walnotenbomen zijn oneven geveerd, het aantal blaadjes kan variabel zijn, vaak zijn het er 7. De nog groene en enigszins glimmende walnoten lijken wel wat op klootjes, derhalve werden de noten beschouwd als uitgesproken vruchtbaarheidssymbolen. Bruidsparen werden tijdens hun huwelijk rijkelijk bedolven onder noten. Dit zorgde telkens voor een rijke kinderzegen! Aan diverse Hondсроzen groeien Beduguargallen, Mosgallen of Slaapappelgallen. Deze gele tot roodbruine, mosachtige gallen ontstaan doordat eitjes van de Rozenmosgalwesp in de blaadjes van een Rozenknop gelegd worden, door woekering van het bladweefsel vergroeien de gallen met elkaar. Deze middag fladderen diverse vlinders voor onze ogen, heel veel Gammauiltjes (pistooltje i.v.m. de witte tekening op zijn vleugels), een zeer gehavende Gehakkelde aurelia (c-vlinder), de Atalanta (nummervlinder), Distelvlinder, Dagpauwoog, Oranje luzernevlinder, Blauwtjes en de Kleine parelmoervlinder. Een gedicht over *De Vlinder* is dan ook wel op zijn plaats.

Het vierde kruid wordt geknipt en doorgegeven, het is het Duizendblad. Het Duizendblad is het pleisterplantje van onze voorouders, het werd ook wel wondkruid of bierkruid genoemd. De witte bloempjes en de blaadjes van het Duizendblad werken bloedstelpend. We knippen hier ook het vijfde kruid; het Koninginnekruid. We naderen de regenrivier de Maas. Van Borgharen tot hier is de Maas de grensrivier tussen Nederland en België. Aan de oever van de Maas groeit volop de Reuzenbalsemien.

We zien een schitterende wissel van de Bever die hier de Maas induikt dan wel de opgang naar boven neemt. Aan een boom bij deze wissel is duidelijk geknaagd. We wandelen verder langs een water waarin Futen en Meerkoeten zwemmen. Ik wijs de mensen even op de drie stijlen van Kattenstaart; lang-, middel- en kortstijlig. Deze plant met roodpaarse en aarvormige bloeiwijze is zeer geliefd bij bijen, zweefvliegen en vlinders. De bloeiende Kaardenbol staat hier ook te pronken.

Hier demonstreert Rien de Groot zijn eigen gemaakte proppenschieter. Wordt in Brabant ook wel klabots genoemd. Rien heeft zijn proppenschieter van vlierhout gemaakt. De loop is aan beide zijden open, hierin wordt een groene elzenprop geduwd en d.m.v. een houten pompstang wordt geprobeerd deze prop met kracht uit de loop te schieten.

In een andere plas drijft echtpaar Knobbelzwaan met diverse jongen. Als we op de dijk verder lopen, lopen we tot we weer een beverwissel zien en zakken af naar de Grote Heggeplas. Als ik achterom kijk en de sliert mensen zie met een bijna volledige kroedwès in de handen, vind ik dat beeld schitterend. Langs de rand van deze plas oude maar ook vrij recente knaagsporen van de Bever. Hier lees ik een stukje voor over mijn beverwaarneming op 04-01-2013 langs de Dilkensplas in de buurt van Ohé. De lucht begint wat te betrekken. Het pad waarover we net gelopen hebben, gebruiken we nu ook weer om bij het startpunt te komen. Maar ik zoek eerst nog even een Roos op waarvan, bij wrijving, de blaadjes naar zure appel ruiken. Diverse mensen proberen het uit en beamen dat het ruikt naar het appelras Granny Smith. Deze Roos is de Egelantier. Via het klaphek komen we bij het startpunt. Uit de kofferbak van mijn auto komen de nog ontbrekende granen tevoorschijn waardoor de kroedwès compleet gemaakt wordt; twee granen, twee geneeskrachtige- en twee onweer werende kruiden en een notenblad. Iedereen krijgt een blauwkleurig lint van ongeveer 70 cm om de kroedwès bij elkaar te binden. Ik draag nog enkele coupletten voor van een gedicht van Peter Kleuters, uiteraard gaat het gedicht over de kroedwès. De gewijde of gezegende kroedwès (kruidenbundeltje) gold als zeer geneeskrachtig, ze werd in de stal of huis opgehangen en om ziekten, bliksem en alle kwaad verre te houden. Verder zou ze bescherming bieden tegen rampspoeden, hekserij en sterfte van het vee. Delen werden bij onweer in het haardvuur verbrand, bij ziekten gegeten of als aftreksel gedronken en door het veevoer gemengd. Michiel Stemkens uit Neer zegt dat de kroedwès gezegend kan worden in de Mariakapel in Neer, tijdens de openluchtmis op 17 augustus a.s.

Het was voor mij de eerste keer dat ik dit onderwerp opgevoerd heb, ik kijk er tevreden op terug. Ik ben alleen vergeten de aanwezigen te wijzen op de controle op hun lichaam naar de aanwezigheid van teken.

Op een zonnige 17 augustus 2013 rijd ik samen met mijn twee oudste kleinkinderen, Tijn en Noud en de kroedwès, naar Neer. Bij het rijksmonument de Mariakapel is de Leudalweg tijdelijk afgezet en domineren daar rijen witte stoeien. Voor de ingang is een altaar opgebouwd, daarvoor zijn tussen twee hoge palen 10 afbeeldingen zichtbaar; vredesduif, graan, druiven, het Lam Gods, mand met brood en vis, Pelikaan, monogrammen IHS en X en P, ciborie met hostie en een detail van het kazuifel met een hand. Tegen een straatlantaarn is het beeld van Maria met kindje Jezus vastgemaakt. Aan iedereen wordt een stencil uitgedeeld met onder meer daarop het Marialied van Neer. Rond 19.00 uur zijn alle stoeien bezet en zitten zelfs mensen op het talud langs de Leudalweg. Onder diverse stoeien ligt de nog ongezegende kroedwès. Het luidklokje klinkt en de pastoor Ralf Schillens heet iedereen welkom. De koren uit Roggel en Neer zorgen voor de muzikale begeleiding, maar ook onze gevederde vrienden als Houtduif en Huis- en boerenzwaluw laten zich horen. De geur van wierook stijgt op. Dan komt de pastoor de rijen langs om de meegebrachte kroedwès te zegenen met een wc borstel, aldus Tijn. Rond 20.15 uur is de mooie openluchtmis ten einde.

Een rondje Lauwersmeer

Door Thijs Abbenhuis, Haalen.

Heel wat keren heb ik met mijn vrienden dit prachtige natuurgebied bezocht dat in 1969 ontstond na het afsluiten van de Lauwers zee. Die maatregel was nodig om het achterland te beschermen tegen een mogelijke dijkdoorbraak. Van de ongeveer 9000 ha. werd de helft omgevormd tot ruig grasland, zand- en kleiplaten, stukken ondiep water, jonge loofbossen en recreatieterreinen. Een waar eldorado voor vogelliefhebbers maar ook de plantenjongens komen er aan hun trekken met maar liefst 9 soorten orchideeën waaronder de zeldzame Honingorchis. Maar laat ik eens een rondje er omheen met U maken.

We vertrokken altijd 's nachts om met het licht worden ter plaatse te zijn. Proviand en drinken ging mee om geen tijd te verliezen om een restaurant aan te doen. De afstand tot onze eerste stop in Zoutkamp, aan het zuidelijkste puntje van het Lauwersmeer, was zo'n 300 km. en werd in één ruk van 3 uur gereden.

Hier in Zoutkamp zochten we in de schelpenbergen (voornamelijk Kokkels) van schelpenhandel Smit naar schelpen van de Wulk of Wenteltrapjes. Ze verwerkten de schelpen tot grit voor de kippen maar ook om kruipruimten mee droog te houden. We hadden 's morgens vroeg eens een leuke ontmoeting met twee palingvisserij die juist hun fuiken wilden gaan lichten. Ze hadden een eigen rokerij en toen we er naar binnen keken zagen we hele rekken met gedroogde scharretjes erop hangen.

Toen ze zagen dat we er belangstelling voor hadden, vertelden ze erover en werden we uitgenodigd er binnen van te proeven. De op zee gevangen scharretjes werden gezouten en op rekken in de wind gedroogd. De smaak was iets ranzig, maar ja, de borrel waarbij ze normaal gekauwd worden, ontbrak er ook bij. In Zoutkamp moet ook een leuk vissersmuseumpje liggen maar we hebben dit nooit kunnen bezoeken daar het zo vroeg in de morgen nog dicht was.

Onze tweede stop, de ontbijt-stop, lag altijd achter de Willem Lodewijk van Nassau kazerne aan de Zoutkamperril. Hier deden we eens een fantastische waarneming. Vanuit de auto zagen we op het pad voor ons twee Baardmannetjes als kippen met hun pootjes in het grind dabben naar zaadjes. Plots vlogen ze weg doordat een Hermelijn de weg overstak. In ruige weiden achter de kazerne waren altijd veel Tapuiten te zien. Een ontmoedigende waarneming deden we op 26 Juni 2010 toen bleek dat de wegkanten met honderden Rietorchissen gewoon gemaaid waren. Maar gelukkig komt hij er met duizenden exemplaren voor. Waar U op moet letten als U het gebied eens bezoekt is, dat U vanaf Zoutkamp aan de oostkant van het Lauwersmeer omhoog rijdt naar het noorden en langs de westkant weer naar het zuiden. U heeft dan 's morgens en 's middags de zon in de rug om beter vogels te kunnen observeren.

De volgende stop was meestal bij de Jaap Deensgathut gelegen aan het Jaap Deensgat, een ondiepe uitstulping van het Lauwersmeer. Het is genoemd naar Jaap Deen die hier vaak in de ondiepten met zijn vissersboot aan de grond liep. Trouwens een vogelkijkhut wordt in het Fries "Sylkajüt" genoemd. Het is maar dat U het weet. Bij de hut heeft U een prachtig zicht over het water en het drassige gebied ervoor. We zagen er altijd Baardmannetjes, de Witgesterde Blauwborst en zingende Rietzangers. Langs het water liepen hele groepjes Lepelaars maar ook eens Bosruiters en Krombekstrandlopers.

Witgesterde Blauwborst

Baardmannetje

Lepelaar

In de hut zelf broedden boerenzwaluwen op de hanenbalken van het dak. Vogelvaarders met grote telescoopijkers maakten er ons eens op attent dat er een Bas-taard-arend vloog, een andere keer was het de Zeearend (vliegende deur) die we beide ook konden waarnemen. Zelf zagen we overal de Bruine Kiekendief laag over de grond scheren. Er broeden momenteel zo'n 100 vogelsoorten in het gebied waaronder inmiddels de Zeearend. Het gebied wordt verder begraasd door Schotse Hooglanders en Konikpaarden.

Verder gaat het naar het noorden om bij de Vlinderbalg steeds Brilduikers hun capriolen te zien maken. In het ondiepe water lagen vroeger veel schelpen van de Grote strandgaper. Zoutkampse vissers noemden dit "vlinders", vandaar de naam Vlinderbalg. Er is ook na de afsluiting bos aangeplant. Zo'n bos, het Ballastplaatbos, herbergt een hoge uitkijktoren die uitzicht biedt over het water en strandgebied. Wij beklommen hem ook eens maar zagen geen vogel door de dichte mist. Wel konden we ze in grote getalen horen. Tegenover het Ballastplaatbos, naar het oosten gezien, ligt de Markerwaard, dat militair oefen- en schietterrein is en daarom niet toegankelijk.

Weer meer naar het noorden ligt het Lauwersoogbos met prachtige orchideeën- en weiden er tussen. Het bekendste is het land van juffrouw Ali. Zij was biologe en botaniste die hier vanaf het begin veel geïnventariseerd heeft. Hier komen floristen volledig aan hun trekken. Om wat planten te noemen die er voorkomen: Brede Rietorchis, Vleeskleurige- en Gevlekte Orchis, Herfst- en Zomerbitterling, Krielparnassia, Bontbladig Wintergroen, Moeraswespenorchis, Fraai Duizendguldenkruid, Kruipwilg, Kleine Ratelaar, Zomerfijnstraal en Stijve Ogentroost. Om van te watertanden!! Aan de zuidkant van het Lauwersoogbos reden we vaak de strandweg in om eerst bij camping Lauwersoog kaartjes van het gebied te kopen en vroeger door te rijden naar "Het Boze Wijk" waar toentertijd Expo-Zee lag. Het is nu een supermarkt met folderstand van SBB. De naam "Het Boze Wijk" was de plek waar het vaak stormde en veel schepen vergingen. Vanaf de aanlegsteiger hier maakten we eens een prachtige vaartocht met de Silverwind van kapitein Klaas de Jong naar de Engelsmanplaat voor de kust. Een onbewoonde zandplaat met alleen een bak met hutje erop.

Brede rietorchis

We voeren eerst een tijdje over het Lauwersmeer daar het eb moest zijn als we bij de plaat zouden arriveren. Naar zee ging het door de kleine Robbengat sluisen, waarbij op het wad een aantal Grijze Zeehonden werden gezien.

Bij de plaat voer de boot met zijn steven gewoon in het zand en konden we via een laddertje de plaat op. Door een groepje onderzoekers aan boord werd met sleepnetten van alles gevangen in de branding en gedetermineerd. Er zaten garnalen, platvisjes, Zwarte Zeegrondeels en allerlei ander spul tussen.

Op het strand zagen we vreemde geleachtige groene hoopjes die met een draadje in het zand verankerd waren. Het bleken de eieren van de Gestippelde Dieseltreinworm te zijn (*Anatides maculata*). De naam is afkomstig van de strepen op de worm die doen denken aan een treinstel van de N.S. Terug van de boottocht deden we nog de vogelkijkhut in natuurgebied de Rietzuivering aan, pal achter de zeedijk. Hier hoorden we tussen het riet de Roerdomp, maar we zagen hem nooit. Nu ging het naar de haven van Lauwersoog waar we op de dijk onze "lunch" tot ons namen. Altijd liepen er op de basaltglooiing wel Steenlopers en zwommen er in zee Zwarte Zeeëenden,, Eider-eenden en doken er zeehonden op. Tussen de stenen van de dijk groeiden schorreplanten als Melkkruid, Zeealsem, Zeeaster, Zeekraal, Gerande Schijnspurrie, Schorrekruid en dies meer.

Steenloper

In de haven lagen veel visser- en garnalenscheppen en een groot dok voor reparaties. Er was een visafslag en bij een tentje kon je heerlijke verse vis eten. Nu ging het westwaarts langs de grote Lauwers ontwateringsluizen, om daarna aan de westkant van het meer naar het zuiden te rijden. De eerstvolgende stop gold de vogelkijkhut bij Ezumakeeg. Hij is enkele jaren geleden door baldadige jeugd in brand gestoken en afgebrand. Ter plaatse staat nu een kijkwand en zuidelijker ligt nu een heel nieuwe hut. Op het wad ervoor krioelt het van de vogels. Ik zal er wat noemen om vogelaars verlekkerd te maken. Het waren o.a. Nonnetjes, 100 Rosse Grutto's, 70 Wulpen, groepen Kemphanen en Bonbek plevieren, Pijlstaarten, Bergeenden, Lepelaars, Krakeenden maar ook zeldzaamheden als de Zwartkopmeeuw, Temincks Strandloper, Witvleugelstern en Steltkluut. In de weiden bij de hut zaten in het najaar massa's Brand- en Kolganzen. In het dorpje Ee bezochten we op de terugweg eens het kleine vlasmuseumpje "It Braakhok". We maakten er kennis met Jaap Broersma die tot op heden een goede kennis is gebleven. Hij gaf ons ook een rondleiding in het oude St. Gangulfuskerkje uit 1250 met zijn unieke rouwborden. Jaap belt mij nog geregeld en stuurt kranten-knipsels over alles wat de natuur betreft, ondanks dat hij al 87 jaar is. Heeft U na een bezoek aan Ee nog tijd over, dan is het leuk om eventueel het Serjons klompenmuseum in Noordbergum aan te doen. Vermoeiend is de dagtocht van zo'n 700 km. wel, maar U geniet ook van heel wat moois!!!

‘Is dat een natuur?’

Door Pieter Brouwer

Afgelopen zomer ben ik alweer meerdere natuurverrassingen tegengekomen. Door mij nog niet eerder geziene zeldzaamheden als oranje luzernevlinders en een veld kattendoorn, en de elk jaar toenemende pijlscheefkelk op de muren rond het Kartuizerpark. Gaat het daarbij om natuurbeleving of om iets anders? De luzernevlinder was echt mooi – haast tropisch. Ook de kattendoorn heeft nog wel een mooie kleur. Maar de pijlscheefkelk is, zeker uitgebloeid, niet veel meer dan wat onooglijk in elkaar gedraaide sprietjes. Een nietsvermoedende voorbijganger zal het aanzien voor gras of ‘onkruid’, lijkend op de zandraket die hij thuis uit zijn tuin verwijderd. Daar tegenover staat dan weer dat ik de Canadese fijnstraal met bossen tegelijk in mijn eigen tuin uitroei*. Toch hebben de grote, bloeiende exemplaren daarvan best sierwaarde.

Soms is het een vloek uit twee biologen geboren te zijn en een groene opleiding te hebben gevolgd. Ik zie alles buiten alleen nog maar in termen van zeldzaamheid, ecologische verstoring en afstreeplijsten, en met de sombere blik van ‘echte natuur bestaat niet meer’. Soms vind ik dat wel jammer, en zou ik willen dat ik meer onbevangen naar de natuur kon kijken, zoals mijn zoontje van ruim twee.

‘Kijk Karel, een zeldzame hertshooi!’ Ongestoord dendert het kind over de bijzondere plant naar wat hij zelf interessanter vindt: ‘ordinair’ duizendblad. Blij kijkt hij om: ‘plukken?’ Nou vooruit dat mag, want hij is blij en het duizendblad sterft er niet van uit. De hele weg terug houdt hij het duizendblad als een kleinnood vast in zijn kleine vuistjes. Als we bij een beekje werkelijk *tientallen* weidebeekjuffers zien fladderen probeer ik het nog eens: ‘kijk een soort elfjes!’. Maar hoe mooi ik zelf de beestjes ook vind, Karel heeft meer oog voor de grote koolwitjes een eindje verderop.

We rijden de bebouwde kom weer in. ‘Waar is de natuur nou? Terug naar de natuur!’ Mijn kleine Rousseau kijkt beteuterd naar de huizen en straten die we passeren. Nou ja, Rousseau... een ronkende vrachtwagen, rokende fabriek, en rode cementwagen vindt hij net zo fantastisch als de natuur waar hij lekker eten en drinken krijgt op een deken tijdens de picknick.

Een paar dagen later zitten we in de trein. Hij wijst naar buiten, naar een maïsakker. ‘Is dat een natuur?’, en even later bij een bos, ‘is dat een natuur?’, en nog wat later bij een weiland, ‘is dat een natuur?’. En dan geef ik het maar op. Bij alles wat enigszins groen is, antwoord ik: ‘Ja lieverd, dát is nou natuur’.

*) Lees mijn kritische column daarover op www.tekstbureaudeletterzetter.nl/index.php/toen-ik-de-exoten-uitroeide

Activiteitenkalender oktober - december 2013

Het jaarprogramma algemeen

Dinsdag 1 oktober en 15 oktober

Geologiecursus theorieles door Lei Nelissen

Aanvang: 19.30u

Plaats: Ontmoetingscentrum Minderbroederskerk,

Minderbroederssingel 15 F, 6041 KG Roermond

Vooraf inschrijven verplicht bij contactpersoon*

Zondag 13 oktober

Paddenstoelenexcursie

Aanvang: 13.00 uur

Startpunt: café De Bos, Bosstraat 115, 6071 PX Swalmen

Gids: Twan Brouwers

Zaterdag 26 oktober

Geologiecursus, buitenles in Spaubeek

Van 9.30u tot 15.00 uur

Zondag 27 oktober

Wandeling Beegderheide, Beegden

Aanvang: 14.00 uur

Startpunt: AZC, Exaten 1, 6095 PD Baexem

Gids: Peter Schouten

Zondag 3 november

Jeugdtocht "Sporen in het moeras", De Turfkoelen, Herkenbosch

Aanvang: 14.00 uur

Startpunt: tankstation Suntjens, Koezoep 3, 6075 ND Herkenbosch

Gids: Elly Hawinkels

Zondag 10 november

Excursie Munningsbos

Aanvang: 13.30 uur

Startpunt: Fanfarezaal 't Reutje, Sint Josephstraat 2, 6077 NJ Sint Odiliënberg

Gids: Piet Brouns

Zaterdag 23 november

Avondactiviteit voor leden

Aanvang: 18.00 uur

Plaats wordt t.z.t. via website bekend gemaakt

Donderdag 26 december

Kerstwandeling

Aanvang: 13.00 uur

Startpunt wordt t.z.t. via website bekend gemaakt

Een toelichting op de activiteiten uit het algemene jaarprogramma kun je vinden op de website

*) contactpersoon jaarprogramma: René Horsten

rene.horsten@ivnroermond.nl

De Vogelwerkgroep (info Meinse van der Velde tel. 0475-468230, Jan Boeren 06-53860827)

Zondag 6 oktober 2013

Nationaal park De Meinweg te Roerdalen

Aanvang: 8.00 uur

Parkeerplaats bezoekerscentrum Meinweg te Roerdalen

Zondag 3 november 2013

Elmpterbruch (denk aan paspoort)

8.30 uur kerk Boukoul (Kerkweg)

Zondag 1 december 2013

Isabellegreend te Herten

9.00 uur Café de Schuur Merum Herten (Hoek Hoofdstraat/ Bergstraat)

De Plantenwerkgroep (info Paul Bergs tel. 0475-330643, Harrie Senden tel. 0475-491987

Hermien Hendrikx 0475-594340)

Zaterdag 19 oktober

Paddenstoelen De

Meinweg, Vlodrop

9.00 uur, carpoolplaats*

9.15 uur, P-plaats voor
Hotel St Ludwig, Station
22, 6063 NP Vlodrop

Zaterdag 16 november

*Kerkhof "Tussen de
Bergen"*

9.00 uur P- plaats kerk-
hof, Kitskensdal 50 ,
6045 EX Roermond

Zaterdag 21 december

Coniferen / Varia

9.00 uur, carpoolplaats*

9.15 uur, NME-centrum St Elisabethshof

Parkeren: Parkeerplaats Staatsbosbeheer

Let op: * Carpoolplaats:

Voor de plantenwerkgroep is de carpoolplaats de parkeerplaats van Kasteeltje Hattem, Maastrichterweg 31, 6041 NZ Roermond.

Er wordt getracht om met zo weinig mogelijk auto's naar de excursieplaats te rijden.

Natuurclub De Speurneuzen (info Henk Smit 0475-581782 of 06-15410425)

Zaterdag 12 oktober, zaterdag 9 november

Aanvang: 14.00 uur

Plaats: Bezoekerscentrum De Meinweg, Herkenbosch

Werkdagen in de Driestruik (info Wouter Jansen, NHG, 0475-326789, Anja van Halbeek, IVN Roermond e.o., 06-10368867.

Zondag 29 september Poel en oever opschonen en afwerken

Zondag 20 oktober Heide opschonen

Zaterdag 2 november Natuurwerkdag (startplaats: picknick-plaats)

Zondag 1 december Heide opschonen

Zondag 22 december Plaggen van de heide

Werkdagen beginnen om 9.00 u. bij de verzinkte poort aan de Driestruikweg in Melick. We stoppen uiterlijk om 13.00 u. Zie ook www.driestruik.nl.

Mutaties in programmacommissie

Door René Horsten

Anne Slabbers is terug getreden uit de programmacommissie.

Anne heeft vele jaren een prima bijdrage geleverd aan de totstandkoming van het jaarprogramma, waarvoor we haar veel dank verschuldigd zijn.

Joost Geraets zal haar plaats gaan innemen.

De programmacommissie bestaat nu uit: Anja van Halbeek, Joost Geraets en ondergetekende.

Een bijzondere zomergast.

Door Frank Heinen

Veldwerk in Nationaal Park De Meinweg gaat niet zelden gepaard met leuke verrassingen en interessante traktaties. Tijdens een reptieleninventarisatie eerder deze maand kwamen we niet alleen de grootste adder van het seizoen tot nu toe (een prachtige, extreem dikke en tevens zwangere vrouw met een imposante lengte van 75,5 centimeter) tegen, maar stuitten we als slagroom op de taart ook nog op een nachtzwaluwnest met twee kuikens. Nu is het wel bekend dat het Meinweggebied voor zover bekend de belangrijkste nachtzwaluwhotspot van Limburg is, maar desondanks krijg je deze schuwe vogels niet zo vreselijk vaak te zien. Soms zie of hoor je ze vlak voor of net na de avondschemering jagen in het snel uitdovende daglicht, maar dat is het meestal ook wel.

Hoewel de naam doet vermoeden dat de Europese nachtzwaluw (*Caprimulgus europaeus*) nauw verwant is aan de huiszwaluw, gierzwaluw of boerenzwaluw, vormen de nachtzwaluwen in werkelijkheid een compleet aparte groep (de *Caprimulgiformes*) binnen de sowieso al rijkgeschakeerde vogelfamilie. Qua uiterlijk lijken nachtzwaluwen meer op uilen dan op zwaluwen.

Dat de nachtzwaluw zich op Limburgs grondgebied juist in Nationaal Park De Meinweg zo op haar gemak voelt, heeft natuurlijk alles te maken met de biotoop voorkeuren van deze fascinerende vogel. De nachtzwaluw is namelijk vooral een soort van heide-terreinen, open stukken in het bos en structuurrijke bosrandjes, drie

mooie landschapstypen die in het Meinweggebied ruimschoots voorhanden zijn. Nachtzwaluwen bouwen hun nest op de grond, meestal op open plekken in de hei die zijn omringd door takken en dood hout. Op die manier gaan de kastanjebruin met grijs gekleurde vogels bijna helemaal op in hun omgeving en zie je ze doorgaans pas als ze plots opvliegen of een meter van je vandaan muistil op de grond zitten. Nachtzwaluwen vertrouwen dan ook vrijwel volledig op hun nagenoeg perfecte camouflage. Hebben de volwassen nachtzwaluwen toch door dat hun nest is ontdekt, dan proberen de oudervogels de belager af te leiden door rondjes in de omgeving te blijven vliegen en luid te kwetteren. Het doel van dit opvallende gedrag is duidelijk: de aandacht op zichzelf

vestigen en op die manier de indringer van het nest en de kostbare eieren of kuikens weglukken. Nachtzwaluwen leggen vrijwel altijd twee eieren, in tegenstelling tot veel andere vogelsoorten bij wie de grootte van het legsel vooral sterk afhangt van het voedselaanbod. Beide oudervogels zijn betrokken bij het uitbroeden van de eieren en het verzorgen van de jongen.

Met een lengte van 25 tot 28 centimeter en een bescheiden vleugelspanwijdte van ruim een halve meter is de nachtzwaluw zeker geen gigant van het luchtruim. Het geluid van de nachtzwaluw is voor de goede verstaander niet zo moeilijk te herkennen en bestaat vooral uit een enigszins mechanisch getril van variabele intensiteit, een geluid dat de vogel na zonsondergang vaak zittend vanaf een uit-

Jonge nachtzwaluw

kijkpost ten gehore brengt. In de vlucht heeft de vogel een scherpe en verdragen-de (afhankelijk van hoe goed je oren nog zijn van een kleine kilometer afstand te horen) roep, die regelmatig herhaald wordt om contact te leggen met in de nabijheid verblijvende soortgenoten. De nachtzwaluw is een trekvogel die slechts een bescheiden deel van het jaar in Nederland valt te bewonderen. De vogels overwinteren in Afrika (soms zelfs in het uiterste zuiden van dit immense continent) en komen meestal rond mei aan in Noordwest-Europa. In het najaar, als de zomer op het noordelijk halfrond ten einde begint te lopen en plaatsmaakt voor het herfstgrijs, verdwijnen de nachtzwaluwen weer met de noorderzon naar warmere oorden *back down south*. Het dieet van de Europese nachtzwaluw bestaat voornamelijk uit (relatief grote) vliegende insecten. Onderzoek op de Strabrechtse Heide en in het Leenderbos heeft aangetoond dat ongeveer tachtig procent van het nachtzwaluwendieet bestaat uit nachtvlinders. Vooral de zogenaamde uilen (een grote en behoorlijk variabele groep) worden vaak door nachtzwaluwen gepakt. Buiten nachtvlinders staan ook kevers, muggen en vliegen op het menu, maar beduidend minder vaak dus dan nachtvlinders. Nachtzwaluwen jagen dan ook vaak in (nacht)vlinderrijke biotopen zoals vennen, moerassen en structuurrijke bosranden. Net zoals de meeste nachtdieren (de duisternis is nu eenmaal niet het domein van de gemiddelde *Homo sapiens*) is de nachtzwaluw met een zekere zweem van geheimzinnigheid omgeven, een gegeven dat ertoe heeft geleid dat deze boeiende vogel niet zelden voorkomt in oude mythen en volksverhalen. In werkelijkheid is het een soort die we door de lovenswaardige en vaak arbeidsintensieve inspanningen van talloze ecologen, vogelaars en veldbiologen steeds beter beginnen te begrijpen.

Vrijwilligerswerk Staatsbosbeheer

Door Hermien Hendrixx

Met een aantal IVN leden hebben we een groep gevormd die Staatsbosbeheer ondersteunt met heidebeheer. Er zijn bepaalde gebieden in ons Leudal waar machines moeilijk hun werk kunnen doen. De veelal schuin omlaag lopende randen rond de vennen pakken we het eerst aan. Klepelen blijft echter ook noodzakelijk, want de manier waarop vroeger de heide beheerd werd - grazen en plaggen - is een arbeidsintensieve en te dure methode geworden.

Wij werken met 7 mensen met het allergrootste plezier 1 morgen per maand op de heide. Met Staatsbosbeheer hebben wij daar goede afspraken over gemaakt.

Medio maart hebben we de laatste vrijdagmorgen gewerkt en het ons aan het hart, want wij zagen de berken weer langzaam maar zeker terrein veroveren deze zomer. De rozetjes van de gevlekte orchis zagen wij een voor een verdwijnen onder het gebladerte. Nu hoeven we het niet helemaal alleen te doen, want er lopen in het gebied 10 pony's en 6 Galloways. Zij helpen ook om de heide open te houden. Wij zien zo'n prachtige zwarte koe wel eens aan berkenstruikjes eten en de paarden houden het gras klein dat tussen de heidestruikjes groeit. In de oudste heide zijn het vorig jaar banen gemaaid om nieuwe heide een kans te geven. Wij volgen dat proces nauwlettend.

Na het broedseizoen en de zomervakantie kunnen we eindelijk weer starten. De vinger van de herfst roert zich al een beetje op deze augustusmorgen. Als we met het gereedschap naar de plek lopen waar we vandaag om 8.30 u. starten is nog fris en vochtig van de dauw. Met de boswachter hebben we een plan van aanpak opgesteld waar we het allemaal mee eens zijn.

Op zo'n werkochtend worden de handen flink uit de mouwen gestoken. Berken worden uitgestoken, dennenboompjes afgeknipt of uitgetrokken. Braam en opschot verwijderd, Amerikaanse vogelkers gerooid. Elke keer ontdekken we wel een vossenhol, met waaiervormig geel zand voor de ingang. Stekelbrem laten we staan, brem ook, maar sporkehout op de heide moet helaas weggehaald worden. Tussendoor noteren we de vogels en vlinders op de heide, de sprinkhanen, de mieren worden bekeken en gedetermineerd. We meenden zelfs een houtsnip te zien.

Want ook monitoren hoort tot ons takenpakket. Halverwege de morgen komt de boswachter van de beheerseenheid Peel en Kempen, Hans Levels, zoals meestal even kijken hoe het werk er voor staat. Dat is plezierig want we kunnen dan meteen wat vragen aan hem stellen over zaken die zich voordoen. We verdenken hem er wel van, dat hij weet wanneer het koffietijd is. Want Annie Stemkens bakt elke keer een heerlijke appelvlaai voor ons, die Michiel in een tupperware-does achter op de fiets meebrengt.

De paarden komen wel eens nieuwsgierig om ons heen staan, ook wandelaars vragen vaak wat we aan het doen zijn. Huub Mintjens legt het steeds geduldig uit.

Om 12 uur stoppen we; af is het nooit. Maar als ik om me heen kijk naar de prachtige bloeiende paarse heide, die ineens weer goed zichtbaar is en die je nu vanaf de kant weer kunt overzien, dan nemen we de stramme spieren in de rug maar weer voor lief. Elke keer weer voel ik me zeer tevreden want het werken geeft me het fijne gevoel dat ik iets terug kan doen voor de natuur waar ik zo van geniet. Na het werk zitten we moe en voldaan op het terras van de Busjop, met gehavende armen vol schrammen en oude kleren aan, kleren die langzaam een onbestemde vage kleur beginnen te krijgen.

Natuurcursus IVN Roermond zeer succesvol afgesloten

Door René Horsten.

Onder het motto 'Beleef de natuur in je eigen leefomgeving' heeft IVN Roermond in de periode maart-juni 2013 een natuurcursus voor beginners georganiseerd, waaraan 35 mensen hebben deelgenomen.

In een 13-tal lessen zijn de volgende onderwerpen aan de orde gekomen: Vogels, Bomen en struiken, Planten en kruiden, Landschapsvorming, Water, Insecten en Ecologie.

Van ieder onderwerp was er naast een theorieles ook een buitenles (behalve voor Ecologie).

De primaire doelstellingen van de cursus waren:

- mensen dicht bij de natuur brengen door een aantal natuur onderwerpen nader te belichten en deze ook in een buitenles te laten zien/ervaren.
- verwondering creëren hoe geweldig en fascinerend de natuur is.
- bewustzijn creëren, dat we zorgvuldig moeten omgaan met de natuur, die ons is toevertrouwd.

Na de laatste les is op 22 juni jl. de cursus afgesloten en onder het genot van koffie en vlaai hebben de cursisten een certificaat van deelname ontvangen.

De cursus is heel goed ontvangen, hetgeen tot uitdrukking komt in de eindevaluatie waarbij de cursisten voor de totale cursus een beoordeling 'zeer goed' hebben gegeven.

Dit mooie eindresultaat is vooral te danken aan onze docenten, die met passie de lessen gegeven hebben. Ook de begeleiders van de buitenlessen hebben aan dit succes bijgedragen. Bij de evaluatie hebben de cursisten ook een aantal verbeter suggesties aangegeven, waarmee we bij de opzet van volgende cursussen zeker rekening gaan houden.

Het cursusteam, bestaande uit Piet Heijnen en ondergetekende, kijkt nu ontspannen terug. Dat was een jaar geleden wel anders toen we met de voorbereidingen van de cursus begonnen.

Het is voor ons als IVN heel stimulerend, dat er zoveel belangstelling voor de cursus was. Het is gebleken, dat heel veel mensen in de natuur geïnteresseerd zijn en er graag meer van willen weten.

Voor de cursus bestond zoveel belangstelling dat we een groot aantal mensen hebben moeten teleurstellen. We overwegen nu om in 2014 de natuurcursus wederom te geven.

Nogmaals heel veel dank aan allen die meegewerkt hebben aan deze cursus.

Namens het cursusteam

Grote, dikke, zwarte dikkopjes.....

Door Leo Koster

Via via kreeg ik te horen dat op woensdag 26 juni 2013 rond 13.00 uur ergens in de provincie Limburg Knoflookpadden gewogen en gevoerd zouden worden. Ik kan mij niet herinneren dat ik Knoflookpadden ooit eens gezien heb. Tijdig ben ik op de aangewezen plek aanwezig, iemand anders is bezig foto's te maken van onder meer diverse libellen. Langs de rand van de poel; Navelkruid, Moerashertshooi, Wolfspoot en Pitrus. Even later verschijnt een jonge biologiestudent. Hij is uitgerust met een degelijk waadpak. Een weegschaaltje, een schepnetje, glazen bakjes en voedsel behoort ook tot zijn uitrusting. De omgeving van de poel is verre van ideaal, rondom de poel ontzettend veel boomopslag in de vorm van wilgen en berken. In de poel heel veel drijvend fonteinkruid.

Juffers en glazenmakers vliegen er volop in het rond. In het midden van de poel drijft een constructie van pvc-buizen. Deze constructie is rondom geheel voorzien van een fijnmazig, donkerkleurig weefsel. In deze constructie is het water volop in beweging.

Onlangs zijn hierin honderden larven vrijgelaten van de knoflookpad. Eitjes van de knoflookpad komen onder meer uit poelen in onze provincie. Sinds 2010 is in Nederland de knoflookpad zeer ernstig bedreigd.

De eitjes werden ergens anders, in een veilige omgeving zonder kans op predatie, opgekweekt. Vóór de poel en op de constructie is duidelijke informatie aangebracht dat hier een onderzoek wordt uitgevoerd naar de overleving van bedreigde amfibiesoorten.

“Een dringend doch vriendelijk verzoek om de installatie niet aan te raken of te openen”.

Als de bovenzijde van het fijnmazige weefsel is verwijderd wordt een 25 tal knoflookpadden opgevisst en overgebracht naar een glazen bak. De grootte varieert, de kleur is zwart. Het gewicht van de 25 dikkoplarven bedraagt 109,7 gram. In een plat schaalkje voorzien van geelkleurige rietjes en vierkante ruitjes worden 9 larven gelegd en gefotografeerd. Met behulp van technische snufjes is men in staat om de grootte van de 9 larven te bepalen. In een glazen bak komt één exemplaar van de knoflookpad, op deze wijze kunnen er fraaie foto's gemaakt worden van deze zeer ernstig bedreigde pad.

Het typische visgraatpatroon is bij deze pad duidelijk te zien, net als de oogjes en de pootjes. Er wordt nog gekeken of er mogelijke predatoren (Geelgerande watertor, staafwants, waterscorpioen en of libellenlarven) in de constructie aanwezig zijn, dat is niet het geval. De larven worden allemaal weer teruggezet en het meegebrachte voedsel in de vorm van brokjes koikarpervoer wordt in de constructie uitgestrooid. Meteen is al te zien dat de larven verzot zijn op dit voer. Doch voorgekookte Andijvie en kleine stukjes Banaan versmaden ze ook niet. Over enige tijd zullen de bijna volgroeide larven overgezet worden naar een andere poel hier in de directe omgeving. Ik geniet van het gekwaak van de groene kikkers en de fraaie zang van de zwartkop. Dan valt het oog op een zwemmende pad. Als hij/zij wordt opgepakt blijkt ons vermoeden juist. De pad is aangetast door de groene paddenvlieg. Deze groene bromvlieg zet eitjes af op de rug of op de flanken van de Pad zodat hij/zij ze niet met de pootjes kan afvegen.

PARTY HOEVE DE GEER

Partyhoeve De Geer is een familiebedrijf gelegen aan het lateraal kanaal te Horn. Wij verzorgen al meer dan 15 jaar uw huwelijksfeest, bedrijfsfeest en themafeest tot 200 personen.

Ook voor vergaderingen, recepties, jubilea, zakenlunches en bedrijfspresentaties kunt U bij ons terecht.

Heeft U vragen of wilt U informatie neem dan telefonisch contact met ons op, want onze zaak is alleen geopend op afspraak.

Roermondseweg 100, 6085 NB Horn, Tel. 0475 - 582670.

www.partyhoevedegeer.nl

Als de eitjes uitkomen kruipen de maden direct naar de neusholte. Er ontstaan grote gaten rondom de neus. De pad is ten dode opgeschreven. De wetenschappelijke naam voor de groene paddenvlieg is *Lucilia bufonivora* hetgeen “padden-etend” betekent. De biologiestudent pakt zijn spullen weer bij elkaar, de andere persoon keert ook huiswaarts maar belooft nog terug te komen. Ik wil nog wel wat speuren naar onder meer de levendbarende hagedis.

Een tip; “Kijk dan vooral naar de weidepaaltjes”. Ik krijg een zeer fraaie foto te zien van een levendbarende hagedis in een dergelijk paaltje. Dus struin ik op mijn gemak en vooral genietend door dit fraaie natuurgebiedje. Hier liggen ook dunne, rechthoekige platen die voorzien zijn van een profiel.

“Reptielenonderzoek, niet aankomen s.v.p., voor meer informatie enz.”. Ik kan me niet bedwingen en kijk toch onder één van die platen. Lege, grote, enigszins geelkleurige eieren van mieren liggen er onder alsmede een naaktslak. Ik hoor de grote bonte specht. Biggenkruid staat in bloei, de brem is reeds uitgebloeid. Langs het pad rankende helmbloem.

Op een open vlakte is de boompieper aan het zingen, fladdert het koevinkje en pronkt het rapunzelklokje haar lichtpaarse bloemen met.

Vanuit enkele bomen aan de rand van de open vlakte zingt de geelgors. Canadese guldenroede moet nog in bloei komen, de madelief-fijnstraal is dat reeds. Dan valt mijn oog op geelzwarte zebrarupsen op het jacobskruid. Ze zijn oneetbaar, ze overwinteren als pop in een losse cocon in de grond en in april- mei komen de vlinders tevoorschijn. Even later zie ik de eerste jacobsvlinder. Opvallend bij deze dagactieve nachtvlinder is de rode binnenkant, rode strepen en rode stippen op de zwartbruine bovenzvleugels. In de buurt van een andere poel groeit het zandblauwtje en de moerasrolklaver. Putters zoeken een andere plek, de grasmus blijft op zijn plekje. Op dode takken zoek ik vergeefs naar de levendbarende hagedis. Een eenzame klapproos steekt prachtig af tegen het geelbloeiende bezemkruid.

Ik vind dat dit deel van dit gebied zich heel goed en bloemrijk ontwikkelt. Ik noteer; hazenpootje, bitterzoet, en het over de grond “kruipende” en de roze bloeiende akkerwinde. Tussen het gras molshopen en diverse zandhopen waarin mieren huizen. Van een roos pluk ik enkele blaadjes, bij wrijving komt een zure appelgeur vrij, het is de egelantier. Aan de rand van Canadese guldenroede staat de bonte wikke te pronken. Een gaai vliegt over. Op een blaadje van de ratelpopulier zit het fraaie groot populierenhaantje, op een ander blaadje diverse kleine rupsjes ik denk van dit haantje. Knoopkruid groeit er met stralende bloemen. In dit gebied is ook een “Vlinderroute” uitgezet die wekelijks wordt gemonitord. De donkerrode, gevlekte bloemen van het vingerhoedskruid vallen erg op tussen de groene vegetatie. Het Sint Janskruid staat bijna in bloei. Net zag ik al de roze bloeiende akkerwinde, nu zijn de bloemen geheel wit.

Ik struin nog wat langs weidepaaltjes, helaas geen levendbarende hagedis.

Langs de bosrand diverse Amerikaanse eiken die aan het afsterven zijn, ze zijn geringd. De stijve klaverzuring toont haar gele bloempjes, de sleedoorn haar blauwkleurige- en de trosulier haar rode bessen. Op een blaadje van de Amerikaanse vogelkers rust even een schorpioenvlieg. Ik ben weer bij mijn auto en tevreden onderneem ik de terugreis.

Iets meer over de Knoflookpad.

In tegenstelling tot de andere inheemse padden is de huid van de Knoflookpad dun en glad en zijn er geen wratjes. De grondkleur is erg variabel. Vrijwel alle dieren hebben 3 zandkleurige lijnen op de rug die een pijl vormen in de richting van de kop. Volwassen dieren hebben een lengte van 4-7 cm. Ze hebben grote, bolle en uitpuilende ogen met een verticale pupil. De mannetjes hebben een klier bovenop de voorpoten, de achterpoten zijn voorzien van zwemvliezen. Ze beschikken over een duidelijk harde en grote en scherp gerande graafknobbel die zich aan de basis van de binnenste teen van de achterpoot bevindt. Ze kunnen zich hiermee snel achterwaarts ingraven in zandige bodems. De knoflookgeur ontstaat bij gevaar, doch dit wordt maar zelden waargenomen. Vanaf begin september zoeken ze vorstvrije plaatsen op om te overwinteren. Ze houden een winterslaap en komen vanaf de tweede helft van maart tot half april tevoorschijn. De mannetjes roepen vooral 's nachts en deze roep komt van onder water; een zacht klok-klok-klok. 's Nachts worden ze actief, ze leven van mieren, kevers, spinnen, slakken, wormen. Ze zijn na 2 overwinteringen geslachtsrijp en zoeken dan in het voorjaar naar een voortplantingswater. Ze moeten geschikte poelen hebben met een open zandige bodem, de poelen moeten visvrij zijn en mogen niet te zuur zijn. De eieren zijn namelijk extreem gevoelig door verzuring van het water. Een goede algenontwikkeling is van groot belang voor de groei van de larven.

De eisenoren zijn vrij kort en lintvormig en worden in water rond plantenstengels gewikkeld. De eerste vrijzwemmende larven verschijnen ongeveer na 1 week en zijn dan 3 mm.

De larven groeien snel en kunnen 10-15 cm lang worden en hebben een typisch visgraatpatroon in hun staart.

In 70 tot 150 dagen ontwikkelen zij zich tot juveniele Knoflookpadden en als zij de staart verliezen verlaten ze vanaf begin juli tot eind september het water en gaan het land op. Na de voortplantingsperiode leven de volwassen Knoflookpadden op het land.

VLINDERINVENTARISATIE

Door Hermien Hendriks.

In 2012 hebben wij met een aantal leden van het IVN Roermond deelgenomen aan de vlinderkursus die gegeven werd door Kars Veling van de Vlinderstichting.

Omdat Midden-Limburg, qua vlinderinventarisaties, nog een blinde vlek op de kaart is, heeft hij aan ons gevraagd of er mensen zijn binnen het IVN, die vlinderroutes willen lopen en de resultaten van de waarnemingen daarvan door willen geven aan de Vlinderstichting.

Omdat we vaak in het Leudal lopen zoeken we daar een route uit. We starten bij de Speckerweg op een pad met aan weerszijden dennen/loofbos, daarna een half open landschap. Wat volgt is de Speckerbrug, met dus veel water en koninginnekruid, zeer geliefd bij vlinders, de volgende sectie bestaat uit bra-menstruweel met een hooi/graslandje en tenslotte nog een bosrand met aan een zijde akker. Veel verschillende biotopen dus.

Laur Lennards biedt gelukkig aan om de gegevens te verzamelen en per computer door te geven aan de Vlinderstichting. De 6 personen die zich bij onze groep aangemeld hebben krijgen allemaal een inlogcode en kunnen van start gaan. Overigens worden er ook vlinderroutes gelopen door andere IVN-leden in de Driestruik in Roermond en bij de Molenplas in Stevensweert.

Gelukkig helpt Joost Geraets ons met de coördinaten van het gebied dat in secties van 50 meter moet worden opgedeeld. We krijgen van de Vlinderstichting instructies: We mogen alleen lopen als de temperatuur boven de 15°C is. Tussen 10.00 uur en 15.00 uur en niet met windkracht 4 of meer.

Vandaag loop ik met Laur en René, het is prachtig zonnig weer, ideaal vlinderweer. Langs de akker/bosrand noteren we een groot koolwitje. Het hooi-graslandje is gemaaid. Veel bruine zandoogjes, hooibeestjes en soms een oranje zandoogje, al wat zeldzamer. Deze vlinder heeft 2 stipjes in het ronde bolletje op zijn vleugels. Hier heb je toch echt de verrekijker voor nodig. Ook een enkel koevinkje fladdert voorbij. Bij de brug vliegt een blauwtje, maar welk blauwtje? Als hij zit maak ik snel een foto en dan is determinatie geen pro-

bleem, het is een boomblauwtje.

Een ware schoonheid met bepoe-derde lichtblauwe vleugeltjes met zwarte stippeltjes, een vlindertje met een wit franjerandje van een weer-galoze schoonheid. Er jagen wat koolwitjes om elkaar heen, mannetjes die elkaars territorium binnen zijn gevlogen, dan moeten we goed kijken naar de vleugeluiteinden van die witjes, groot koolwitje beslissen we unaniem.

Op de bank aan de Speckerbrug gaan we even zitten, dit levert meteen weer een waarneming op, want voor mijn voeten vind ik een dode eikenpage met zeer gehavende vleugels, jammer dat hij dood is. We nemen de vlinderkaart erbij om de pages op te zoeken en daarna bekijken we hem goed met de loep. We bewonderen de weidebeekjuffers die dansfeest hebben boven het pijlkruid en de gele plomp. Hun kleur is prachtig groen/blauw. De watermunt die hier weelderig langs de oevers groeit wrijf ik even tussen mijn vingers terwijl ik de verrukkelijke geur opsnuif.

René zet de kijker aan zijn ogen en vraagt; wat zit daar voor een vogeltje. Waar René ? Nou daar boven die schuine braamstengel, je moet erbij zijn geweest om dit te kunnen begrijpen. Laur en ik speuren beide het gebied af dat hij aangeeft. In ons blikveld zien we een nat meesje dat zijn verenkleed in orde maakt. Een matkop, een vrouwtje met een bruin petje. Mooie waarneming. Opeens zie ik op het koninginnenkruid een kleine ijsvogelvlinder zitten, bruin/zwart met het onmiskenbare witte blokjespatroon op haar vleugels, als je het niet goed herkent, gemakkelijk te verwarren met het landkaartje in zomerkleed. Maar ik ben er zeker van, het vrouwtje van de kleine ijsvogelvlinder.

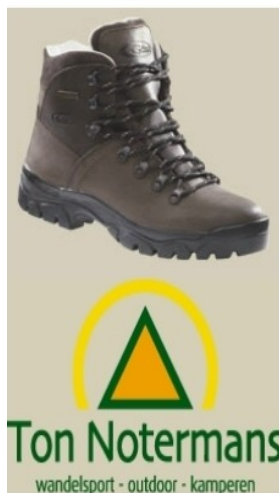
Laur en René, aangestoken door mijn enthousiasme, proberen ook om de vlinder in beeld te krijgen, want ze geloven me niet meteen. Ik ben inmiddels op de bank gaan staan om wat beter boven op de bloem te kunnen kijken. Ik wijs nog met mijn vinger en opeens zien we het allemaal voor onze ogen gebeuren:

De matkop had het smakelijke hapje ook gezien en grist in de vlucht de kleine ijsvogelvlinder van de plant en eet hem op.

Weg mooie vlinder, weg bewijs van een mooie waarneming, want een foto maken van dit drama is niet gelukt natuurlijk, de beide mannen bulderen van het lachen, ik niet, ik ben een beetje onthutst over wat er zich voor mijn ogen afspeelde. Ik was me al aan het verheugen om de terugkeer, na een jaar afwezigheid van de kleine ijsvogelvlinder, te gaan melden aan onze boswachter inventarisatie, nu moet ik hem vertellen dat dit vrouwtje is opgegeten. Jammer, maar zo gaat dat in de natuur. We lopen langs de bramenrand terug en zien vele libellen hierop. De houtpantserjuffer, de watersnuffel en de heidelibel herken ik meteen. Maar libellen benoemen zullen we maar even bewaren tot het volgende jaar, net zoals de vele zweefvliegen die we op de bramen zien. We noteren wel nog een zwart dikkopje. Er zit een nachtvlinder op een bramentakje, omdat we niet meteen weten wat het is, sturen we de foto op naar Joost, die mailt later terug dat het een witte tijgerspinner uil is. We bekijken nog een hommelnest van de aardhommel onderweg en dan zit onze vlinderroute er op. Bij de grafheuvels nog een klein omweggetje om te zoeken naar de blauwvleugelsprinkhaan, massaal aanwezig concluderen wij tevreden. Het wordt tijd voor een welverdiend kelkje bier en kopje koffie, 3 zeer tevreden mensen vleien zich neer in de rieten stoelen van het terras.

LOWA-MEINDL-HANWAG-RAICHLE-GRISPORT

Ruim assortiment wandelschoenen
sokken en sandalen
Topmerken voor lage prijzen

DR. PHILIPSLAAN 25B 6042 CT ROERMOND 04750-420610 www.tonnotermans.nl

Vlinderwerkgroep opgericht

Door Hermien Hendrikx.

Tijdens het lopen van de monitoringroute voor vlinders in het Leudal vat René het idee op om Harrie Vossen uit Nederweert te benaderen, of wij mogen komen kijken bij hem in het Weerterbos. Harrie is meteen enthousiast. Harrie Vossen is de grote initiatiefnemer om te zorgen dat met name de kleine Ijsvogelvlinder, het Spiegeldikkopje en het Bont dikkopje behouden blijven in het Weerterbos en de populaties zich zelfs konden uitbreiden.

Grote ijsvogelvlinder

Spiegeldikkopje

Bont dikkopje

Ruim 10 jaren geleden zijn, met een grote groep vrijwilligers, uitgebreide beheersmaatregelen genomen, waarmee de vlinderverbindingsroutes open zijn gemaakt en daarna ook open zijn gehouden. Bosranden en paden zijn aangepakt zodat de Kamperfoelie in de halfschaduw staat. Pijpenstrootje en Hennegras zijn soorten die de herstelwerkzaamheden volgen.

Het gebied is eigendom van het Limburgs Landschap en tevens, althans gedeeltelijk, het leefgebied voor 150 Edelheren. Harrie krijgt van Jos Berends, beheerder van het Limburgs Landschap, alle medewerking.

Harrie vertelt dat hij hier paden heeft open gemaakt met o.a. 150 mensen van ProRail.

Waar de Spiegeldikkopjes overwinteren -in het Hennegras- kan niet gemaaid worden en moet de opslag worden uitgestoken en geruimd; een zwaar karwei.

Harrie's enthousiasme is geweldig. Hij neemt ons (8 personen) een hele morgen mee en vertelt met gepaste trots over het succes van al deze maatregelen. Als we later bij de Daatjeshoeve zitten met koffie en cake, stelt Anja voor om een vlinderwerkgroep te starten.

Iedereen die aanwezig is zegt volmondig ja, maar wie neemt de leiding? Joost toont zich gelukkig bereid, en met de hulp van René en Anja zal dit best gaan lukken. We vragen/ benoemen Harrie meteen als adviseur.

De vlinderwerkgroep van IVN Roermond e.o. is een feit.

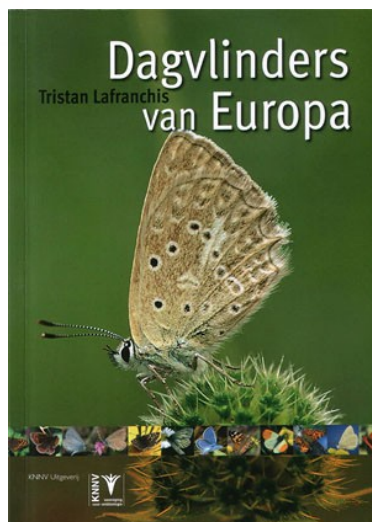
In het najaar komt de vlinderwerkgroep bijeen om samen vast te stellen welke activiteiten we de komende jaren gaan organiseren om ons verder te verdiepen in het leven van de vlinders. De groep bestaat momenteel uit 11 enthousiaste vlinderaars.

Namens Joost, Anja en René.

Van de Vlinderwerkgroep

20 augustus 2013

De Ecotop

Door Ton Lenders, voorzitter van de Werkgroep NOB van het Nationaal Park De Meinweg.

In 2008 nam de, in het jaar daarvoor opgerichte, Stichting Koekeloere het initiatief tot het organiseren van een symposium over natuuronderzoek in het Nationaal Park De Meinweg. In dat jaar werd in samenwerking met Staatsbosbeheer Regio Zuid en het Overlegorgaan van het Nationaal Park een eerste samenkomst van natuuronderzoekers onder de huidige naam Ecotop georganiseerd. Aan die bijeenkomst namen ongeveer 50 personen deel, vooral amateurbiologen en professionele onderzoekers die natuuronderzoek deden in het gebied. Inmiddels zijn ook het Biologische Station Krickenbecker Seen en het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg bij de organisatie betrokken. Het aantal deelnemers aan de Ecotop is opgelopen tot meer dan 140. Daarbij moet worden opgemerkt dat zowel de doelgroep als de grenzen van het onderzoeksgebied tegenwoordig wat royaler worden aangezet. Werden aanvankelijk alleen natuuronderzoekers uitgenodigd die een rechtstreekse band hadden met het Nationaal Park, de laatste jaren is het programma afgestemd op een breder publiek, waarvan de natuurgidsen een niet onbelangrijke groep vormen. Maar ook andere personen met interesse voor de natuur zijn van harte welkom. De afgelopen jaren heeft het symposium een internationaal karakter gekregen waarbij met name veel Duitse natuurliefhebbers (ongeveer 40 procent van de deelnemers) de weg naar de Meinweg hebben gevonden.

In de voordrachten staat de Meinweg nog steeds centraal, maar wordt tevens meer en meer gekeken naar ontwikkelingen in de omgeving, zich uitstrekkend over geheel Midden-Limburg én het daaraan grenzende deel van Nordrhein-Westfalen. Het programma wordt de laatste jaren gevuld met bijdragen van weerszijden van de landsgrens. Zowel het Nederlands als het Duits is voertaal.

Kasteel Daelenbroeck

Met het door de Provincie Limburg ondersteunde project Natuurkwaliteitsimpuls Nationaal Park De Meinweg is de bekendheid van het symposium beduidend toegenomen. Werd in de beginjaren onderdak gezocht in het Bezoekerscentrum van het Nationaal Park, thans is de capaciteit daar onvoldoende en is de organisatie uitgeweken naar het statige Kasteel Daalenbroeck met de daarbij behorende ambiance. Het symposium is gratis, en ook voor de gebruikelijke Limburgse ontvangst, de lunch en de afsluitende borrel, hoeft niet betaald te worden.

Maar de nadruk van de dag ligt uiteraard niet op de sfeer of de vorm, alhoewel die natuurlijk ook van belang zijn, maar vooral op de inhoud. Op het symposium worden de resultaten van het natuuronderzoek in het Nationaal Park en zijn omgeving gepresenteerd.

Daarbij ligt het zwaartepunt op de samenwerking tussen onderzoek en beheer. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen amateurs of professionals. Gebleken is, daar waar het beheer centraal staat, vrijwilligers een even hoge bijdrage kunnen leveren aan de bijsturing daarvan als gerenommeerde onderzoeksbureaus. Sterker nog, de professional is in het huidige kader van natuurbeheer voor een groot deel aangewezen op de inbreng en de inzet van de liefhebber. Zo kunnen (broed)vogelinventarisaties door simultaantellingen, met gelijktijdige inzet van veel kenners, een beter beeld geven van de vogelstand.

Naar buiten

Zin in een weekje of weekendje genieten van de prachtige natuur van het Vechtdal in Overijssel?
's Morgens uitgerust wakker worden met vogelzang en de geur van versgebakken brood? Ontbijten met uitzicht op hazen, reeën, eekhoorns en spechten?

Plantage Witharen, in de buurt van Ommen, is een fijn vakantiehuis bij onze hazel- en walnotenplantage. De plantage heeft zich ontwikkeld tot een prachtige boomgaard. Verschillende dieren en kruiden hebben hun weg naar de boomgaard al gevonden.

De plantage ligt vlakbij het Varsenerveld, het Reestdal, Boswachterij Staphorst en het Junneren Arriërkoeland, met volop fiets- en wandelmogelijkheden.

Kijk op www.plantagewitharen.nl of bel Judith Sterken (0614373503) voor meer informatie.

Reptieleninventarisaties zijn zo tijdrovend dat dit werk met professionals onbetaalbaar is. Monitoring van deze, maar ook andere diergroepen zoals dag- en nachtvliners, is alleen zinvol als die over vele tientallen jaren wordt volgehouden. Geen enkele natuur- of overheidsorganisatie kan en wil die garantie geven. Alleen de gedreven vrijwilliger kan daar, vaak met een gerichte minimale ondersteuning, zorg voor dragen. In de Meinweg wordt uitgegaan voor de goede mix waardoor het natuuronderzoek daar floreert en veel resultaten genereert. Van belang is dat de beheerder luistert, in discussie gaat met de onderzoeker en goede suggesties overneemt. Voor het Nationaal Park De Meinweg is de aan het Overlegorgaan verbonden Werkgroep NatuurOnderzoek en Beheer (NOB) het platform waarin deze discussie wordt gevoerd en ook afstemming plaatsvindt tussen de verschillende eigenaren en belanghebbenden.

Zowel Staatsbosbeheer als de gemeenten Roerdalen en Roermond, maar ook particuliere eigenaren, profiteren optimaal van het onderzoek bij de inrichting en het beheer van hun terreinen. De beheerder moet daarbij niet gefocust zijn op strakke plannings, maar flexibel kunnen inspelen op ontwikkelingen in hun terreinen. Dit leidt tot verhoging van de biodiversiteit en het natuurrendement. Goede voorbeelden zijn de ongekennde toename van de nachtzwaluw, het grote en gevarieerde amfibieënbestand en het doorzettende populatieherstel van de adder.

In 2011 is de Ecotop samen georganiseerd met het Natuurpark Maas-Swalm-Nette, dat daartoe een speciaal Euregioproject heeft ingediend. Sinds die tijd is de samenwerking met Duitse beheerders en natuurorganisaties sterk geïntensiveerd. Door de uitwisseling van ervaringen op het gebied van natuuronderzoek in relatie tot het natuurbeheer is een grensoverschrijdende visie op natuurbehoud en -ontwikkeling opgesteld. De Ecotop is dus duidelijk een platform waar Duitse en Nederlandse onderzoekers en beheerders elkaar treffen. Het symposium trekt zelfs natuurbeheerders van andere delen van het land aan (zelfs uit België) die de Ecotop in dit opzicht roemen als een voorbeeldproject.

Meer dan aanvankelijk gedacht, is de Ecotop uitgegroeid tot een grensoverschrijdend symposium waar alle doelstellingen van een Nationaal Park uitgedragen worden. Dit betekent dat niet alleen resultaten van onderzoek en beheer, maar ook actuele informatie voor educatie en recreatie op deze bijeenkomst kan worden opgehaald. Dit zorgt voor een jaarlijkse actualisering van de kennis van andere gebruikersgroepen van het gebied die daar in hun werk of hobby hun voordeel mee kunnen doen. Natuur is er immers voor iedereen en het is belangrijk dat iedereen de waarden van het Nationaal Park kent, onderkent en respecteert. Meer informatie geven over het gebied en bekendheid geven aan de bijzondere (internationale) status zorgt voor meer draagvlak voor natuurbeheer. In dat opzicht is een zekere politieke belangstelling niet onbelangrijk. En daar hoort naar de toekomst zeker ook een financiële inspanning bij.

IVN - afdeling Roermond e.o.

www.ivnroermond.nl

Planten (regio Oost):

Dhr. Paul Bergs
Molenweg 51
6049 GB Herten
tel. (0475) 33 06 43

Planten (regio Oost/West):

Mevr. Hermien Hendrikx
tel.(0475) 59 43 40

Natuurclub De Speurneuzen:

Dhr. H. Smit
Kloppe-ven 20
6085 DN Horn
tel. (0475) 58 17 82

Programmacommissie:

Dhr. René Horsten
Vlasrootsingel 3
6093 JX Heythuysen
tel. (0475) 49 57 86
rene.horsten@ivnroermond.nl

Werkgroep Driestruik:

Mevr. Anja van Halbeek (IVN)
tel.06-10368867
Dhr. Wouter Jansen (NHGL)
tel. (0475) 32 67 89
www.driestruik.nl

Fotowedstrijd:

Foto's mailen naar:
fotomaster@ivnroermond.nl

Planten (regio West):

Dhr. H. Senden
Apollolaan 11
6088 BT Roggel
tel. (0475) 49 19 87

Vogels:

Dhr. Meinse van der Velde
Kielstraat 7
6051 LT Maasbracht
tel. 06-13300436
mj.vd.velde@home.nl
www.meinse.nl

Commissie jeugdeducatie:

Mevr. Thea Sciarone
Aerwinkelallee 3
6061 GT Posterholt
tel. 06-16355062

PR- Commissie:

Vacature !!

Vlinderwerkgroep:

Vlinderwerkgroep@ivnroermond.nl

Redactie Het Schrijvertje:

Kopij sturen naar:
hetschrijvertje@ivnroermond.nl

Drukwerk

HET SCHRIVERTJE - 23^e JAARGANG - NUMMER 4 – HERFST 2013.
UITGAVE: IVN-ROERMOND.
RETOURADRES: BEATRIXLAAN 18, 6051NA MAASBRACHT.

Energiebesparen?

www.KIERKELS.nl

Kierkels Tegels & Vloeren, Walk 11b, Heythuysen, tel. 0475-491400